БЕЛАРУСЬ

ШТАДЗЕННАЯ ПОЛІТЫЧНА-ЭКОНАМІЧНАЯ І ЛІТЭРАТУРНАЯ ГАЗЭТА.

ГОД ВЫДАНЬНЯ I.

Падпіска: а 1 м-ц з перасыл. 15 р. без пер. 12 р.

АБВЕСТКІ: на 4-й странiцы прымаюцца па усіх мовах па звычайным цэнам.

Газэта выходзіць штодня, апроч дзён пасьлесьвяточных.

Рэдакцыя і Кантора: Менск, Міцкевічава вул., Беларускі Дом б. Юбілейны).

Рэдактар прымае ад 12—1 гадз. Кантора адчынена ад 9 да 2 гадз. і ад 5 да 7 гадз.

Рукапісы павінны быць чытэльна напісаны.

Аплата прынятых рукапісау залежыць ад рэдакцыі.

Рукапісы назад не выдаюцца.

ЦАНА 1 МАРК.

№ 19 (46). Менск, Аўторак 11 лістапада 1919 г. № 19 (46).

Адносіны Расіі да Беларусі.

Наша газэта у свой час зазначала, што расійская Політычная Рада прадставіла на мірнай конфэрэнцыі абшырны мэморыял, у каторым шмат ідзе гутаркі аб стасунках расійскіх політыкау да Беларусі. А справа адносін расійскаго грамадзянства да Беларусі так важна, што аб гэтым ніколі ня лішне будзе пагаварыць. Беларусь павінна цьверда памятаць, што яе чакае на выпадак прылучэньня да Расіі, а беларускае грамадзянство мусіць пільна сачыць за тым, што замышляюць на нас расійскіе політычные кругі. Трэба памятаць, што ніводная расійская політычная партыя, ніводзін расійскі політычны дзеяч не прызнаюць Беларусі за самабытную старонку. Ніводзін расіец не сказау, што Беларусь мае права на свае незалежнае дзяржаунае жыцьце, на свае самабытнае культурна-нацыянальнае разьвіцьце. Кожны расіец, пачынаючы ад рэакцыянэра і канчаючы соцыялістам, разглядае нас пастолькі, паскольки гэта спрыяе ці перашкаджае іх нацыянальным і эконамічным інтарэсам. Дзякуючы вялікай сваей някультурнасьці, яны разглядаюць нас з свайго дзікага, азіяцкага пункту рэчы: мае—мае і твае—твае. Яны навет ня здольны зразумець, чаго уласьне хочуць былые недзяржауные нацыі. А з такімі людзьмі жыць немагчыма. Ні якай політычнай сувязі у Беларусі з Маскоушчынай быць ня можа. Гэта павінен памятаць кожны сьвядомы Беларус, калі ен шчыра жадае лепшай долі сваей Бацькаушчыне.

Вось і у вышэй зазначаным мэморыяле расійцы ні слова не гавораць пра нашые правы, а проста вымагаюць, каб беларускіе землі (Менск, Вітабск, Магілеу і Сувальская гб.) былі прылучаны да Расіі безварункова з тае прычыны, што гэта ім карысна. Парываючы сувязь з Літвою, Беларусью і Украінай, пішуць у сваім мэморыяле расійцы, будуць нарушаны жыцьевые, эконамічные і стратэгічные інтарэсы Расіі. Страта Літвы і Беларусі пазбавіць Расію простай і шпаркай комунікацыі з цэнтрам, полуднем і Балтыцкімі портамі і нанясе цяжкі удар яе эконамічнаму жыцьцю. Гэтак сама гэта вельмі пашкодзіць стратэгічнаму палажэньню Расіі, бо адбірае у яе заслону, каторая прыкрывае яе ваенные лініі да цэнтру і пауночным землям, уключаючы сюды і Петраград.

Як бачым, усе—мы, мы і мы, усе гэта ім шкодзіць, ім ня спрыяе, ім ня выгодна, а ці хочуць гэтые землі жыць у злучнасьці з імі дык яны ня пытаюць. Жыцьце народау на гэтых землях іх ня цікавіць. Аб тым, як самі хочуць жыць гэтые народы, яны ня пытаюць. Ім патрэбны іх землі і—болей нічога. Ня дарма-ж навет такіе людзі, як маскоускіе бальшавікі, каторым, здаецца, і моро па калено, марацъ аб аднауленьні вялікай Расіі і аб захваце чужых зямель. І робяць гэта пад флагам соцыялізму. Коліcь Наполеон, пашыраючы сваю уладу на усю Эуропу, апавяшчау, што ен нясе народам політычную слабоду і вызваленьне, а цяпер маскоускіе бальшавікі, прыкрываючы свае захватные пляны, кажуць, што яны нясуць людзям царство соцыялізму. Старая пагудка на новы лад, каторая вучыць, што калі-б навет расійцы пад уплывам мамэнту і апранулі авечую шкуру ды загаварылі да нас прыхільна і спагадна, то заусюды трэба сказаць: „А скінь шкурку, дабрадзею, бо зубкі відаць“. Народные прыказкі есьць народная мудрасьць, а беларуская народная прыказка у такі вобраз прадстауляе сабе расійца:

— „Тату, тату! Лезе чорт у хату.

— Дарма, сынку, *абы не маскаль!*

АПОШНІЕ НАВІНЫ.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ ПОЛЬСКАГА ГЭНЭРАЛЬНАГА ШТАБУ.

Ад. 9—XI.

Літоуска-Беларускі фронт.

Працiунік разбіты у апошніх бітвах у районе на паудня ад Полацку, ізноу зграмаджывае свае сілы, хочучы, як відаць, перайці у наступленьне.

Зарэгістраваная да гэтае пары дабыча, захопленая нямі у часе апошняга контр-наступленьня, такая: 1,000 палонных, 30 кулеметау і 2 гарматы.

Пад Бабруйскам, Барысавам і на палескім участку спакойна.

Валынскі фронт.

Стычкі разьведчых атрадау пад Баляркай.

Час. нам. Начальн. Гэн. Штабу, палкоунік ГАЛЛЕР.

Паведамленьне Украінскага штабу.

КАМЕНЕЦ-ПАДОЛЬСК, 9-XI. На Дэнікінскім фронце вось ужо некольні дзен не спыняецца крывавая барацьба працiунік, атрымау вялікую падмогу, і стараецца перапрaвіцца цераз Буг. Украінскае войска пабедна адбівае усе атакі. Пад Брацлавам Дэнікін разьбіты. У напрамку на Адэсу украінскае войска дайшло да Ананьева. Захоплена многа палонных і ваеннага матэрьялу.

Паустаньне на Украіне.

КАМЕНЕЦ-ПАДОЛЬСК, 9-XI. Паустанцы на Украіне захапілі большую частку Кіеушчыны, Палтаушчыны й Харкаушчыны. Паустанцы занялі Залатаношу, Чэркасы. Трыполье, Канеу і Елізаветград. Херсон занят атрадамі Махно.

Зяленая армія.

ВЕНА, 9-XI. На абшарах Вітэбскай, Магілеускай і Смаленскай губ. аддаужэйшага часу змагаецца з бальшавікамі „зяленая армія“. У гэту армію, каторая налічывае цяпер 60—70 тысяч, уходзяць найболей селяне і дэзэртыры з бальшавіцкага войска. Падзеляна яна на атрады па колькі тысячау чалавек. Узбраеньне наагул—добрае (маюць куляметы і артылерыю), кіруюць усім практычные афіцэры. Главнае камандаваньне атрадау „зяленай арміі“ сакрэтнае. Залежуць ад яго тры штабы, залежные ад трох названых губэрній Дагэтуль атрады гэтай арміі займаюцца тым, што вядуць заузятае партызанскае змаганьне. Адносіны да палякау пакуль што прыхільные.

Пад Петраградам.

КОПЕНГАГЕН, 9-XI. Чырвонае войско далей гоне дэнікінцау і заняло Лугу.

Падмога амэрыканцау бальшавікам.

ЛЬОНДОН, 9-XI. „Times“ паведамляе, што амэрыканцы пастанавілі адправіць у савецкую Расію марожанае мясо і згушчанае малако. Першы транспорт на 15 мільонау дальярау, ужо знаходзіцца у Хрысьціяніі і будзе адпраулены у Петраград.

Аргаиізацыя Літоускай арміі.

ЛЬОНДАН, 9-XI. У Літву выежджае спэцыяльная ангельская вайсковая місія, на чале з гэнэралам Грэцыерам.

Паустаньне на Кауказе.

ВЕНА, 9—XI З штабу, Дэнікіна наведамляюць, што у пауночным Кауказе дабравольнае войска вядзе бітвы з паустанцамі.

Бальшавікі пад Кіевам.

ЛЬВОУ. 9—XI. Бальшавіцкі ваенны флот надовічы прыбліжыуся да Кіеву з стараны ракі Дзьвіны і абстрэлівау места з цяжкіх гармат. Асабліва пацярпеу Падол. Бальшавіцкае войска прарвалася у Курэнеуку аколіцу Кіева,—разьбіушы дабравольцау. Заможнае насяленьне астауляе горад. У Кіеве не асталося болей украінскіх дзеячоу, каторых расстрэлівае Дэнікін масамі, як здраднікау „Расійскай дзержавы.

У гасьцінах у Вільні.

I.

Досыць, набожна прамінуушы Вострую Браму, прайсьціся паупадзіну па бліжэйшых вуліцах і завулках, каб зразумець той запал, якім за гэты горад Гедымінау спрачаюцца палякі, літоуцы і беларусы. У ва усем сваей суцэльнасьці Вільня—найбагацейшая памятка ня толькі нашай, але і эурапейскай мінуушчыны. „Парыж гардзіуся-бы, маючы у сваім сэрцы такое старое место“—пісау у брашуры, выданай у 1916 г., адзін тубылец, паляк, вялбіцель Вільні. Праходзячы па яе вузенькіх вулачках, як бы адрываешся ад сучаснасьці, ад мамэнту, і чытаеш, нямогучы адарвацца, пекны гістарычны твор, напісаны вялікім аутарам. Нават тые будынкі, катарым у расійскі перыод Вільні суджана было быць гнездамі рэакцыі проці усяго, што хацело і мело права жыць у нашым краю, ня маюць тутака таго агіднага характару, які яны мелі-б дзе небудзь у іншым месцы. Праходзячы каля іх, успамінаем не катау, а іх шляхетные ахвяры, ня выпадкі, а гісторыю, ня злосьць, але барацьбу.

— Цэрквы і касьцелы Вільні прыгожые, але не яны даюць характар месту, а яно ім. Яно, гарэупае зауседы полымем веры і барацьбы, дало ім па магчымасьці шырокіе пляцы, само сьціскаючыся каля іх у вузенькіе, як для пары людзей разьмінуцца, завулачкі. Яно пастаралося, на сколькі магло, даць ім столькі перспэктывы, каб яны сапрауды выглядалі монумэнтамі. Место заможнай на увесь край Беларуска-Літоускі мяшчанскай арыстократы. — Вільня—і у гэтым паказала свой розум і свой бывалы, выпрабованы на эуропейскім куншце, густ.

Аб тым, каб место належало да якой небудзь аднэй з аутахтонных у краю народнасьцяу, моцна вішто ня сьведчыць. Наймэньш сьведчаць шыльды над крамамі, на якіх, як і у Менску, спаткаеш усякіе „opstalunki“.

Кепска сьведчыць і мова люднасьці, каторай „wuczycsia, panoczku, trzeba, ale ciażka heta zrobić odrazu“, як адказывау адзін мешчанчук на грамадзянскіх работах, каторые цяпер вядуцца, на маралы дзесятніка, што мове трэба вучыцца. Затое чуецца у Вільні, што сама яна есьць жывым і жывучым сьведкам свайго цэнтральнаго становішча для былых зямель Літоуска-Беларускай дзяржавы, і што ніколі ня будзе яна нічыей асобна, а будзе зауседы слупам і апорай той асобнай культуры, каторую стварылі нашые продкі, каторую творым мы і дарагой памяткай якой яна зьяуляецца.

Для старых жыхароу Вільні, можа відней той упадак, да якога дайшло место у часе вайны і асабліва пасьля гаспадараваньня тутака бальшавікоу. Мне-ж, бачыушаму праудзівы заняпад іншых гарадоу, здаецца, што Вільня яшчэ мала пацярпела. На шчасьце, досыць хутка ей удалося збавіцца ад стану сталіцы „савецкай рэспублікі“ Літвы і Беларусі, каторую стварыу б. „савецкі“ пасол у Берліне—Іоффэ,—„каб выбіць грунт з пад ног Антанце“—тлумачылі бальшавіцкіе дыплематы. І дзякуючы таму, место здаецца саусім няушкоджаным. Цэны, аднак, тутака трымаюцца высока, ня гледзячы, што усяго, здаецца, есьць шмат.

У параунаньні з Менскам, грамадскае жыцьце у Вільні кіпіць крыніцаю. Сюды, у цэнтр управленьня „Усходніх Зямель“, а з адкрыцьцем унівэрсытэту і у цэнтр вышэйшай асьветы у краю, сьцягваюцца усе інтарэсы, імчацца усе інтрыгі, ляціць уся цікавасьць з глухіх засьценкау Літвы й Беларусі. Прауда, палітычные цэнтры літоуцау і беларусау цяпер знайходзяцца ня у Вільні, але і для іх яна мае вялікае значэньне.

Цяпер беларускай нацыянальна-культурнай арганізацыі, Цэнтральная Рада Віленшчыны і Гродзеншчыны, месьцяцца тутака у пасьлебазыльянскіх мурах, у Сьв.-Духоуным манастыру, царкву каторага некалі звонка аздабляла мармуровая дошка з надпісам пабеларуску, што князь К. Астроускі зрабіу фундацыю царкві у падзяку Богу за дарованую яму пад Оршай пабеду „над непрыяцелем і супастатам праваслауные царкві“—царом Маскоускім. Тутака, у гэтых шмат бачыушых мурах, цяпер кіпіць жыцьце. Тут спрауляе свае чыннасьці Ц. Б. Р. Віленшчыны і Гродзеншчыны, тут засядае Б. Н. Камітэт Віленшчыны, тут месьціцца Віленская Беларуская Гімназія, тутака адбываюць Беларускіе Настауніцкіе Курсы з інтэрнатам для слухачоу; тутака-ж і рэдакцыя газэты „Незалежная Беларусь“. Праз увесь дзень ад раньня да вечару і у самы вечар, ня сьціхае жыцьце у гэтым беларускім вульлі, дзе усе пчолы знаюць, аднак, свае месцо і спауняюць сваю работу. Прауда, не вяселяць варункі працы; прауда, што за гэтымі мурамі, на тых сьцежках, якія вядуць да народу, падсьцерагаюць бязглуздая злосьць і няпрыязьнь, але за тое тутака адна семья, адзін дух.

П.

Політычные весткі

Агульны мір.

З Парыжа паведамляюць, што Вышейшая Рада коаліцыі пастанавіла, што першае пасядзэньне лігі народау адбудзецца у Парыжу. На гэтым пасядзэньні будзе разглядацца пытаньне, каб увесьці у жыцьце агульны мір. Мір будзе пацьверджаны 23 лістапада.

Усесьветняя рабочая конфэрэнцыя.

З Вашынгтона паведамляюць, што на усесьветняй рабочай конфэрэнцыі пададзены праэкт аб 48 гадзінах рабочага тыдня.

Адраджэньне Нямеччыны.

Кор. Бюро з Бэрліна паведамляе, што нямецкі канцлер Бауэр у прамове казау: Немцы зруйнаваны нават у гаспадарцы, але прадуктыунасьць павялічваецца з кожным днем і расьце ахвота да працы. Нямецкая індустрыя закідана заказамі. Цяпер цяжка выпауняюцца заказы з прычын браку вугольляу і ненармальнай комунікацыі. Становішчо нямецкай індустрыі і сельскай гаспадаркі стаіць ня кепска.

Ліга народау у Вашынгтоне.

З Вашынгтону прыбыла афіцыяльная тэлеграма, якая паведамляе, што Вільсон назначыу Вашынгтон месцам для першага сабраньня Лігі народау.

У Польшчы.

Зьмены у кабінеце.

Варшаускіе газеты паведамляюць што чуткі аб рэканструкцыі ураду Польшчы пацьвярджаюцца. Маюць быць ня толькі пэрсанальные зьмены, але і зьмена праграмы ураду.

У зьвязі з гэтым начальнікам дзяржавы п. Пілсудскім быу прыняты п. Войцяхоускі.

Пілсудскі ня хочя міра на усходзе.

У сераду у вечары кіраунікі розных упрауленьняу сойма, былушы з візытай у дзяржаунага шэфа Пілсудскага, перадалі яму свае пагляды аб мэтах вайны на усходзе і выслухалі яго прамову. Як пазьней перадалі у кулуарах сойму, Пілсудскі выказауся проці жаданьняу міра на усходзе.

Адносіны Дэнікіна да Польшчы.

Подлуг вестак з Адэсы, адбываюцца цяпер у дэнікінскім штабе у Таганрозе нарады аб адносінах да Польшчы. Як паведамляюць з Таганрога, у штабе Дэнікіна выказана няпрыхільнасьць да Польшчы дзеля таго, што яна дапамагае Петлюры аружжам і харчамі, і польскіе афіцэры камандуюць украінцамі у бітвах проці Дэнікіна.

Польска-беларуска-украінскіе адносіны.

У Варшаву прыбыу з Каменец-Падольску пасол Беларускай Народнай Рэспублікі на Украіне Аляксандр Цьвікевіч для адчоту старшыне Рады нар. міністрау, п. Луцкевічу аб становішчы на Украіне і дзеля удзела у размовах паміж беларускім урадам і старшынею украінскага ураду у Польшчы п. А. Лявіцкім.

У Варшаве адбудзецца рад нарадау па пытаньню аб польска-беларуска-украінскіх адносінах.

Віленскі установчы Сойм.

На пасядзэньні конституцыйнай камісыі Сойма ад 7 лістапада разглядалася пытаньне аб віленскім установчым Сойме, каторы павінен будзе вызначыць дзяржаўную прыналежнасьць літоускіх зямель, вызваленых польскім войскам ад бальшавіцкаго навалу.

Проэкт Польскай конституцыі.

Прыводзім у кароткім відзе некаторые пункты з проэкта польскай конституцыі:

У новым проэкце польскай конституцыі прадвідзіцца 5 ці стопняя выбарная сыстэма. Дзяржауны шэф, адчыняе і зачыняе сойм. Ен павінен склікаць сойм штогод не пазьней лістапада і можа яго так сама распускаць.

У дзяржаунага шэфа ствараецца „ахрана правау“, маючая у сваім складзе: 1) 30 дэпутатау або выбраные праз іх асобы, якіе у сойм не уходзяць; 2) прадстауніки прафэсароу, па аднаму дэлегату ад кожнай вышэйшай дзяржаунай навуковай установы і 3) 30 чалавек, выбраные праз самога дзяржаунага шэфа.

Дзяржауны шэф выбіраецца праз насяленьне на 7 год. Пры гэтым сойм выстауляе 2-х кондыдатау. Калі дзяржауны шэф паміраe, яго абавязкі выпауняе „Рада траіх“, у складзе якога знаходзіцца: маршалак сойму, прамьер-міністр і старшыня вышэйшага суда. За дзяржаунага шэфа можа быць выбраны кожны грамадзянін у сталасьці ад 41 году. Дзяржауны шэф разам з гэтым лічыцца і галоуным камандзірам.

Праз 30 дзен пасьля пацьвярджэньня гэтай конституцыі выбіраецца дзяржауны шэф. Агульные выбары адбываюцца не пазьней як праз 3 месяцы. Покуль ня будзе выбраны дзяржауны шэф, яго функцыі выпауняе Язэп Пілсудскі. Праз год пасьля устанауленьня межау польскай дзяржавы конституцыя можа быць пераіначана у працягу будучых 2-х год.

Аповесьць

аб паходзе Ягоравым, Ягора Сьветаслаулева, унука Алегава.

(Пераклад).

(Канец).

X.

Пяюць дзіды на Дунаю. Ярослауны голас чуецца. Бяспрыпыннаю зязюляй раным-рана галосіць:

„Паляту, кажа так, па Дунаю зязюляй, абмачу рукаво бабравое у Каяле-рацэ, абатру князю раны яго на магутным на целе яго“.

Ярослауна зраньне плача у Пуціулі на сьцяне, наракаючы:

„О, вецер, вятрыск! Чаму ты насільна так вееш? Чаму ім ыш ханскіе стрэлы на легенькім крыльлі сваім ды на вояу мужа майго? Ці ж веяці мала табе у гарэ пад аблокі, лялеючы у моры сінім караблі? Чаму ты ня еласьць маю на кавыльлі разьвеяу“?

Ярослауна зраньне плача у Пуціулі на сьцяне, наракаючы:

„О, Днепру Славуцічу! Горы каменные ты перасек скрозь зямлі Палавецкае; чоуны лялеяу ты на сабе Сьвятаслававы к войску Кабякаву. Прылялей-жа й мужа майго да мяне, каб рана я сьлез ня ссылала на моро к яму“!

Ярослауна зраньня плача у Пуціулі на сьцяне, наракаючы:

„О, сьветлае сонцо прасьветлае! Усім ты нясеш і цяпло і красу. Нашто ж нанясло ты свой промень гарачы на вояу тых мужа майго? На полі бязводным ім смагаю лукі зьвяло, а утулы тугой ім заткало“!

XI.

Прыснуло моро а поуначы, сьмерчы імгламі ідуць. Князю Ягору Бог знача дарогу з зямлі Палавецкай на Руску зямлю, дзе бацькау пасад яго жджэ.

Патухла вячэрняя зорка.

Ягор сьпіць, Ягор вока ня зводзіць. Ягор думкаю мерае поле ад Дону вялікага к малому Данцу.

А поуначы сьвісну Аулур за ракою каню, разумеці загадвае князю.

А князя Ягора няма!

Клікнуу—дрыгнула зямля, зашумела трава, палавецкіе вежы успужаліся.

А князь Ягор к трысьнягу гарнастаем панесься і гогалем белым паймчауся к вадзе. На быстрага рынуу каня, саскочыу з яго босым воукам, к логу Данца пакаціуся й паляцеу сакалом пад імгламі, забіваючы гусі і лебедзі к сьнеданьню, полудню й вячэры.

Як Ягор паляцеу сакалом, тады воукам Аулур покаціуся, абіваючы росы сабою сьцюдзеные: падарвалі бо коняй сваіх быстраногіх.

І кажа рака-Данец:

— „Княжа Ягору! Ня мала вялічча табе, Канчаку дакучі, а радасьці Рускай зямлі!

А князь Ягор кажа:

— „О, Доньча! Ня мала вялічча табе, што лялееу ты князя на хвалях і зялёную траву яму падсьцілау на сваіх берагох сярэбраных, адзяваючы цеплымі імгламі яго пад ценем зяленага дзерава, і сьцярог на вадзе яго гогалем, чайкамі на ручаях, чэрнедзямі на ветрах... Не такая—кажа—рака Стугна. Маючы вузкі працек, праглынуушы чужые рачаі й распасьцершы хвалі к утоку, князю Расьціславу маладому берагам цемным Дняпро зачыніла. Плачацца маці Расьціслауля па сваім маладым князю Расьціслаулю. Кветкі жальбою занылі, а дрэво з тугою к зямлі нахланілося“.

У Радзе Б. Н. Р.

У нядзелю, 9 лістапада, а 6 гадзіне у вечары, адчынілася сэсыя Рады Беларускай Народнай Рэспублікі. Заслухаушы паведамленьне, што радные з провінцыі не пасьпелі яшчэ прыехаць у Менск з прычыны нясправнай комунікацыі, Рада перайшла да разгляду дробных пытаньняу організацыйнага характару і нарэшце пастанавіла назначыць чарговы сход Рады на сераду, 13 лістапада, а 6 гадзіне у вечар.

Прыняты усе заходы дзеле акуратнага паведамленьня радых, і пасланы сьпецыяльные курьеры у провінцыю і Варшаву, каб адтуль паведаміць прадстаунікау ураду і радных, каторые знаходзяцца цяпер заграніцай.

Радные з Віленшчыны і Гродзеншчыны, а такжа новые прадстаунікі Цэнтральнай Рады В. і Г. чакаюцца сягодня.

З 10 лістапада пачалася праца у камісіях Рады Рэспублікі. Сярод грамадзянства адзначаецца нябывалая зацікауленнасьць чыннасьцю Рады. Організацыі, не уваходзіушые у склад Рады у прамінулую сэсію, цяпер выносяць пастановы аб падтрыманьні Рады і пасылаюц у Раду сваіх прадстаунікау.

Беларуская армія.

У Беларускай Вайсковай Арганізацыі.

1. XI—19 г. у памяшканьні Беларускай Вайсковай Арганізацыі адбыуся надзвычайны сход ваякау беларусау, на якім дэлегацыя Вайсковай Камісыі азнаеміла сабраушыхся з дэкрэтам Начальніка Польскай Дзяржавы Язэпа Пілсудскага аб фармаваньні беларускай арміі. Старшыня Вайсковай Камісіі, П. Аляксюк у сваей прамове зазначыу тую агромную вагу, якую будзе мець для беларускага народу яго маладая армія, якая у імя ідэалау Беларусі павінна рашуча бараніць сваю Бацькаушчыну ад ворагау Беларусі, ці то будуць маскоускіе бальшавікі, ці маскоускіе імпэрыялісты. Беларускі народ павінен памятаць, што пачатак нашай збройнай сіле кладзецца, дзякуючы вялікаму дзяржаунаму выразуменьню Начальніка братняга нам гаспадарства, Язэпа Пілсудскага, а беларусы-ваякі няхай знаюць, што пад камандаваньнем гэтага вялікага чалавека яны сьмела могуць ісьці на сьмяротны бой, бо гэта ен, лепшы сын Польшы, так шчыра нясе помач беларускаму народу у закладзінах падвалін яго незалежнага жыцьця. Сход з вялікім энтузіязмам прыняу прапазыцыю паслаць. Начальніку Польскай Дзяржавы гэткую тэлеграму:

„Начальніку Польскай Дзяржавы і Галоуна-Камандуючаму польскімі збройнымі сіламі, Язэпу Пілсудскаму.

Ваякі-беларусы, сабраушыся на сход дзеля выслухавьня дэкрэту Вашай Міласьці аб фармаваньні беларускай арміі, шлюць Вам, Начальнік Польскай Дзяржавы і Камандуючы Польскімі Збройнымі Сіламі, шчырую падзяку за гэты акт, які ложыць праудзівую падваліну беларуска-польскай прыязьні і супольнага будауніцтва.

Мы усе, як адзін чалавек, аддамо сваё жыцьце у барацьбе пад Вашым Камандаваньнем побач з братняй польскай арміяй за ідэалы будаваньня Беларускай Незалежнай Дзяржавы, якой пагражаюць усходніе наездцы."

Ад іменьня сабраушыхся падпісалі тэлеграму сябры Вайсковай Камісіі:

П. Алексюк, А. Аусянік, Г. Канапацкі, Ф. Кушэль.

Пасьля гэтага камандуючы і арганізатар беларускай арміі, палкоунік Канапацкі, выясьніу плян бліжэйшай працы, і сход пры агульным пад'еме настрою зачыніуся.

Беларускі мундзір.

Для Беларускай Арміі установлена гэтакая вайсковая вопратка:

Фасон шапкі—ангельскі. Колершэры. Канты чырвоные у штабных і тэхнічных аддзелау; у пяхоце—чорные, у кавалерыі—белые. Акольшак у штабе чорны аксамітны, у пяхоце шэры, у кавалерыі—блакітны; на ім нашыты нацыянальных колерау паясок бела-чырвона белы. Па сярэдзіне „пагоня" у вянку. У усіх афіцэрау над казырком сярэбраны пераплецены шнурок.

Мундзір фасану „фрэнч," з чырвонымі кантамі у штабе, з чорнымі у пяхоце і белымі у кавалерыі; апрача того, у кавалерыі блакітны каунер і манкеты. Эполет з гэтага самага сукна, на ім на чырвоным полі вышыта сярэбраная „пагоня" (як у галлерчыкау арол). У афіцэрау на каунеры сярэбраная пятля, а у салдатау нашыукі нацыянальных колерау, а на іх сярэбраные нашытые паяскі дзеля азначэньня рангау.

Афіцэрская ранга будзе абазначацца толькі сярэбранымі нашыукамі на рукавох.

Плашч: канты гэтак самые, як на мундзірах. Фасон гэтакі самы, як у польскай арміі. Плашч афіцэрскі нічым ня будзе рожніцца ад салдацкага, апрача таго, што у апошніх будзе адзін рад гузікау, а у афіцэрау—два. На каунеры у усіх будзе нашыта пятліца бела-чырвона-белая.

На гузіках будзе „пагоня".

МЕНСКАЕ ЖЫЦЬЦЕ.

У Беларускім Нацыянальным Камітэце.

На пасяджэньні ад 7 га лістапада г. г. было ухвалено:

1. Злажыць Камісыю з п. п. Верйкоускага, Грыневіча і Пашкевіча, каторай заніцца мэтамі пастаноукі „Беларускай Хаты" на належнае становішча і выкарыстаньне з яе прыбытку.

2. Прызналі патрэбным выдаць „Беларускі сьпеўнік" А. Грыневіча.

Сьвяткаваньне гадаушчыны незалежнай Польшчы прайшло учора сярод палякоу вельмі жыва. Адбыуся парад тутэйшага гарнізону. У казармах і тэатрах адбыліся урачыстасьці, ахвяраваные вялікаму нацыянальнаму сьвяту. У вечары у шляхэцкім доме адбыуся раут, на каторым былі прадстаунікі усіх кругау тутэйшага насяленьня, урадовые асобы, духавенства, ваенные і многія з грамадзкіх дзеячоу.

Ці гэта праудa? Нам кажуць, што Менская мужчынская гімназія (Францішк. вул.) здравіла 10 гэтага лістапада шасьцера дзяцей для перарэгістрацыі. Раз у тым, што гэтые дзеці запісаліся беларусамі, а цяпер ім загадылі перамяніць гэта на палякоу. З свайго боку мы пытаем, ці гэта праудa?

Прыбыу з Вільні афіцэр-кватэрмайстар беларускай арміі, капітан Чаряуцкі.

Справа выбарау у мястовую Раду. На повад заметкі у нумары 18 „Беларусі", што бытцам злучыушыйся хрысьціянскія дэмакраты Беларусау у выбарах да мястовай рады ня будзе лучыцца з вялікімі польскімі арганізацыямі, урад „Злучэньсці" просіць паведаміць, што такой думкі Злучэньсць ніколі ня выказвала. Наадварот, Злучэньсць думае, што пажаданым было-б і магчымым паразуменьне ня толькі усіх хрысьціян, але састауленьне дзелавога сьпіску усіх жыхароу места Менску.

Дзеле разгляду сьпіску выбаршчыкоу на усіх 5 цех вучастковых камітэтах сягоньня, 12-га лістапада,—апошні дзень. так сама і на прыем скаргау на розные непраўільнасьці.

На сход рускіх выбаршчыкау, каторы адбыуся 9 лістапада у памешканьні гімназіі чыгунчыкау, зьявілася вельмі мала.

Па пытаньню аб заданьнях мястовай гаспадаркі і выпуску грошай на выбары ня прыйшлі ні да якіх пастанову.

Болей жыва прайшло пытаньне аб кандыдатах у членау мястовай рады ад расійскай партыі.

Сьпісак 15-ці рашано пакуль не выяуляць із прычын малага ліку быушых на сходзе, да другога сходу, каторы адбудзецца 14 лістапада.

Пытаньне а блоках правалілося.

Польскі прадвыбарны камітэт ужо сконтруіраваны. Створано некалькі сэкцыяу. Камітэт пачау шырокую організацыйную працу.

Рускіе с. р. складаюць аддзельны сьпісак. Аднак яшчэ няма ведама, ці наогул яны выступяць на выбарах.

Жыдоускі нацыянальны блок—рэч пэуная. Нацыянальная камісыя пры жыдоускай абшчыне зложаная з прадстаунікоу усіх партыяу пачала апрацоуваць спісак. У спісак унесяно са з годы з усімі членамі камісыі болей 20 прозвішч. На першы чарод ідуць члены сыяністкай організацыі. Прадвыбарны жыдоускі сход, каторы адбыуся у суботу, прайшоу вельмі жыва.

Першая партыя закладнікау палякоу у Менск мае прыбыць 17—18 лістапада.

Мясцовые коопэратывы пастанавілі павялічыць членскі пай з 30 р. да 45 рублеу. Мера гэта тлумачыцца тым, што коопэратывы цяпер перажываюць фінансавы крызыс. У касах коопэратывау асталіся невялікіе сумы царскіх грошай. Рэшта—керанкі і савецкіе. Праўленьні коопэратывау прымушаны былі апошніе грошы аддаць у заклад. Весь дзеле усяго гэтага і павялічываецца пай, каб павялічыць свае апэрацыі. Да гэтага часу, копэратывы у вельмі малай меры уздаваліалі патрэбнасьці сваіх пайшчыкау.

Аддзел усходняга банку мае быць адчынены у Менску у хуткім часе. Гэтымі днямі прыбыве у Менск аддзел варшауcкага польскага банку.

П. Эленбоген, прыбыушы у Менск з Амэрыкі з вялікім транспартам лістоу, грошай і шыфскартау для жыхароу Менску і губэрні, выезджае гэтымі днямі. Пану Эленбогену пададзены тысячы лістоу і даручэняу ад мясцовага насяленьня. У размове з прадстаунікамі мясцовага жыдоускага грамадзянства п. Эленбоген запэуніу, што Амэрыка шырока адчыніць свае дзьверы для эмігрантау з Польшчы. У Варшаве вядуцца цяпер перагаворы аб нарыхтаваньні цэлых пераходау для эмігрантау. Хто мае сваякоу у Амэрыцы, будзе мець магчымасьць у самым хуткім часе выехаць да іх.

На рынку учора быу досіць вялікі рух. Прывоз прадуктау быу вялікі. Цэны высокіе. Трохі патанела мука. Вельмі падаражэлі малочные прадукты. Вельмі дарагі і недаступны для сярэдняга абывателя дровы. Аднак іх прывезено ва рынках вельмі шмат, цэны, высокіе.

Не сарокі так застракаталі: гэта едзе Ягоравым сьледам Гза з Канчаком. І тады груганы не закрумкалі, галкі замоуклі, сарокі не стракаталі,—паузрны паузьлі толькі. А дзятлы тукатам к рэчцы шлях паказваюць, салавейкі вяселымі песьнямі раніцу згадваюць.

І гаворыць Гза Канчаку:

— „Калі сокал ляціць да гнезда, мы застрэлім саколіча стрэлмі сваймі залатымі!"

А Канчак Гзе адказвае:

— „Калі сокал ляціць да гнезда,—мы сакольца апутаем краснаю дзевай!"

А Гза кажа Канчаку:

— „Калі мы яго дзеваю краснай апутаем, мець ня будзема мы ні саколіча, ані краснае дзевы, ды пачнуць нас тады біці птахі у полі Палавецкім!"

XII.

І сказау Баян аб днех Сьвятаслаулевых, Баян-песьнятворац далекага часу, Яраслаулева, Алегава:

— „Княжа! Хоць і цяжка табе, галаве, без плячэй, але трудна табе, целу, без галавы!"

Так і Рускай зямлі без Ягора. Сонцо сьвеціцца на небе, Ягор князь—на Рускай зямлі. Пяюць дзевы на Дунаю, галасы плывуць праз моро і да Кіева. Ягор едзе па Барычаву да сьвятое Багародзіцы Перагошчай. Рады старо-ны, весялы гарады.

Сьпеяушы песьню старым князем, а пасьля маладым пяяці:

„Слава Ягору Сьвятаслауліч у, буй-туру Усеваладу, Уладзіміру Ягоравічу! Здароуя князем і дружыне, выступаючым за хрысьціян на войско паганых! Слава князем і дружыне!"

Пералажыу Янка Купала.

Менск, 30|х-1919 г.

Перадрук гэтага перакладу без дазволу перакладчыка забараняецца.

З пісьма акадэміка Карскага к аутару перакладу.

У часе, калі ужо была надрукована большая частка перакладу гэтай „Аповесьці", прышло пісьмо ад паважанага акадэміка Карскага, каторае перакладчык лічыць патрэбным ніжэй падаць.

„Не магу ня прывітаць Вашага жаданьня перакажыць „Слово а Палку Ігараве", гэты дзіуны старасьвецка-рускі твор, на беларускую мову, па сваей архаічнасьці так блізкай к яму. Пераклад, кажучы наагул, даслоуны і вельмі удачлівы. Думаю, што справа гэтым у Вас не агранічыцца, і Вы дасьце так сама вершаваны пераклад гэтага памятніку, тым болей, што і цяпер шмат радкоу у Вашым перакладзе могуць быць ужо надзелены на вершы, разумеецца, бяз рыфмау, якіе для падобных творау ня так ужо і патрэбны"...

Далей у сваім пісьме паважаны профэсар зьвяртае увагу на некаторые памылкі у перакладзе, паміж іншым на тое, каб загалсвак даць не „Аповесьць", а „Песьня", каб не перамяняць скандынаускага імя „Ігор" на грэцкае—„Егор" (Georgios) і інш.

Ад перакладчыка. Шчыра дзякуючы п. проф. Карскаму за яго добрые рады і папрауkі у маім перакладзе, пастараюся прыняць гэта усе пад увагу, як будзе друкавацца асобнае выданьне гэтага твору.

Важнейшые друкарскіе памылкі.

У II разьдзеле, пасьля слоу у 12 радку, ад канца: *„мауляу тые лебедзі спуджаны"* трэба уnісаць: *Ігор к Дону войско вядзе.*

У IV разьдзеле у 10 радку, ад пачатку, надруковано: „пасьцель *паслана*", трэба паправіць: „пасьцель *паслала*".

У VIII разьдзеле у 17 радку, ад пачатку, надруковано: „*Іорскіе* горы" трэба паправіць: „*Угорскіе* горы".

У IX разьдзеле у 23 радку, ад канца, надруковано: „снапы сьцелюць *галавамі*", трэба паправіць: „снапы сьцелюць *заловамі*".

Збожжо з эканоміі округа мае быць перавезено у Менск асобымі маршрутнымі цягнікамі, на аснове контынгэнцкай сыстэмы з 15-га лістапада.

Вагоны для апалу. Ад 8 га лістапада зьвяты адмяжованнасьці з перавозкі апалу для патрэб ваенных чыгунак.

У бюро коопэратывау у краме ботау (Рог вул. Тадэуша Рэйтана-Юраускай і Домінiканскай—Петрапаулаускай) прадаецца цяпер вядорага вялікая партыя мужчынскіх і дзіцячых ботау.

Аддзел пропускау пры акружным упрауленьні ад 20-га лістапада мае быць перададзены пад кірауніцтво павятовага старасты (гмах акружнага суда, увойсьце з пляцу).

Аптэкі на акраінах горада, мае быць 4. Так сама будзе праведзена у жыцьце новая (часовая) такса на лекарствы.

У Менскай павятовай па ваенным стратам камісыі (Акружны суд пакой № 17) прыкмечаецца вялікі наплыу просьбау аб выплаце страт ад вайны і бальшавізму.

Ад голаду павесілася настауніца 7 й пачатковай вышэйшай школы (ул. А. Міцкевіча, 132) Зося Жыжнеуская у сваім памяшканьні, пры школе.

Настауніцы было 35 год. Ад 1-га жніуня не адтрымлівала пэнсыі, распрадала усе сваe рэчы на хлеб, пакуль дайшла да самагубства.

Рэдактар-выдавец
Ядв. ЛУЦЭВІЧ.

АБВЯШЧЭНЬНЕ № 71.

Падаецца да агульнага ведама аб установе абавязковага курсу на грошы. ПОЛЬСКАЯ МАРКА РОУНА ЦАРСКАМУ РУБ.

Пры усялякіх падрахунках вышэй азначаны курс павінен быць строга утрыманы, т. е. не дапускаецца зьменьшэньне курсу.

За усякую правіннасьць procі гэтага распараджэньня вінаватые будуць карацца адміністрацыйным парадкам грашыма да 30.000 марак ці вастрогам да 6 месяцау.

Ул. Рачкевіч Начальнік Менскага Округу.
І. Петрашэускі Дырэктар Скарбовай Палаты.
Р. Турчыньскі Кіраунічы Адміністрацыйнымі Справамі.

Менск, 8 лістапада 1919 г.

Друкарня Інвалідаў, Менск.